

Beantwoording vragen Agrifact

September 2025

De door Agrifacts gestelde vragen en onze beantwoording (bedoeld voor publicatie):

Alvorens in te gaan op de specifieke vragen, is de kern van onze beantwoording als volgt:

In een juridische procedure over milieukwesties speelt wetenschappelijk onderzoek vaak een grote rol. Rechters, advocaten en overheden doen daarbij zelf geen wetenschappelijk onderzoek. Zij zijn afhankelijk van het beschikbare wetenschappelijke onderzoek van dat moment.

Het is in procedures doorgaans aan procespartijen zelf om wetenschappelijke onderzoeksresultaten in te brengen bij wijze van onderbouwing van eisen dan wel verweer. Ze kunnen afgaan op het beschikbare onderzoek of onderzoek laten doen, voor zover dat praktisch mogelijk is en na weging van de voor- en nadelen daarvan.

De rechter weegt vervolgens al het onderzoek dat wordt ingebracht vanuit een aantal juridische beginselen, zoals de mate van deskundigheid van de onderzoekers, de onafhankelijkheid en onpartijdigheid. De uitspraak die dan volgt bevat daarmee geen wetenschappelijke weging door de rechter, maar een juridische weging van de onderzoeksresultaten. Dat gebeurt dan bijvoorbeeld met gebruik van termen zoals 'aannemelijkheid' en 'redelijkerwijze'. In deze kwestie is dat ook gebeurd.

De uitspraak vormt daarbij dan een nieuw gegeven. Het betreft geen definitief oordeel over de juistheid van dat wetenschappelijk onderzoek. Het wil vooral zeggen dat de rechter het voor dat moment als de laatste stand van de wetenschap beschouwt en daar van uitgaat bij zijn beoordeling.

In deze specifieke kwestie is daarbij juist het oordeel dat de bestuursrechter aangeeft dat er meer onderzoek nodig is (zie daarvoor ook het persbericht van de Raad van State over de uitspraak: [Uitspraak 202104808/1/R2 - Raad van State](#)). Maar, zo zegt de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: RvS) ook, dat de resultaten van de huidige stand van de wetenschap wel zodanig zwaarwegend worden geacht, dat er uit voorzorg een pas op de plaats nodig is en dat de provincie

Drenthe niet zonder meer kon afzien van handhavend optreden, zoals verzocht door Milieudefensie. Voor de wijze waarop de provincie Drenthe vervolgens moet handelen, geeft de bestuursrechter nog enkele aanwijzingen. Pels Rijcken is door de provincie gevraagd om over deze uitspraak van de bestuursrechter, en de mogelijke doorwerking daarvan in andere situaties, een aantal vragen te beantwoorden. De uitspraak van de bestuursrechter is daarbij dus expliciet het uitgangspunt.

Vraag 1 van Agrifact: Waarom haalt Pels Rijcken de onderzoeken van Meten = Weten zonder meer aan, dus zonder daarbij de kanttekening te maken dat een aanzienlijk deel van de gevonden concentratie aan bestrijdingsmiddelen uit andere bronnen afkomstig is dan de landbouw? Waarom wordt niet verwezen naar de kritiek van het RIVM op het rapport van Meten = Weten?

Voor de provincie Drenthe zorgde de uitspraak van de RvS van 2 april 2025 voor een nieuwe situatie. De provincie vroeg aan advocatenkantoor Pels Rijcken om de juridische gevolgen van de uitspraak te duiden. Zoals in veel juridische milieuprocedures vormt wetenschappelijk onderzoek een belangrijk onderdeel van de beoordeling.

Het gaat daarbij om een juridische weging van een onderzoek door de rechter, onder meer gelet op de wetgeving en rechtspraak. Dat is ook gebeurd in deze kwestie. In het advies van Pels Rijcken is vervolgens toegelicht hoe dan om te gaan met die juridische weging door de bestuursrechter, zoals die blijkt uit de tekst van de uitspraak.

De bestuursrechter heeft in dit geval, kort gezegd, geoordeeld dat het onderzoek Meten=Weten voldoende aannemelijk maakt dat er sprake zou kunnen zijn van zogeheten 'significante' gevolgen voor de natuur. De bestuursrechter heeft blijkens de uitspraak ook de reactie van het RIVM betrokken. Dat heeft niet tot een ander oordeel geleid. In de uitspraak weidt de bestuursrechter daar vervolgens dan niet veel verder inhoudelijk over uit. Voor ons advies aan de provincie Drenthe over de uitspraak maakt dat vervolgens dan niet uit. Volgens de bestuursrechter kan de provincie Drenthe niet zonder meer afzien van handhavend optreden en het besluit van de provincie om niet te handhaven is daarmee vernietigd door de RvS. Daarmee is er voor de provincie een nieuwe situatie ontstaan.

Tegen de uitspraak is geen beroep mogelijk, waarmee bijvoorbeeld in een hoger beroepsprocedure nog nieuw onderzoek zou kunnen worden aangedragen of opnieuw het debat zou kunnen worden gevoerd over de juridische weging van de diverse onderzoeken. Waarmee de nieuwe situatie is dat de provincie Drenthe zich heeft te verhouden tot de uitspraak die in dit geval leidt tot het nemen van maatregelen. Welke dat zijn, daarvoor staan in het advies van Pels Rijcken enkele opties beschreven, zoals ook het doen van nieuw onderzoek.